

NFU RAPPORT

Information från Nordiska Finansanställdas Unions EU-utbildning i Stockholm den 26-27 september 2002

Europafacket och EU-parlamentet är överens Lagstifta för att få fart på den sociala dialogen

I slutet av september anordnade NFU en tvådagars EU-utbildning i Stockholm för anställda och förtroendevalda i medlemsförbunden.

På programmet stod bland annat en genomgång av hur lagstiftningsprocessen i EU går till. Dessutom fick deltagarna en lägesrapport i några aktuella fackliga frågor och information om ett antal direktiv som berör finanssektorn.

Annette Mikkelsen, från yrkesinternationalen UNI-Europa i Bryssel, berättade att den europeiska fackföreningsrörelsen tycker att genomförandet av den socialpolitiska dagordningen inom EU går för långsamt.

Lissabonprocessen

Nu kräver både Europafacket och Europaparlamentet att EU-kommissionen tar initiativ till lagstiftning, om inte arbetsmarknadens parter kan träffa avtal i de frågor som är föremål för förhandlingar i den så kallade sociala dialogen.

EUs arbetsmarknads- och socialpolitik brukar ibland kallas Lissabonprocessen efter det möte i den portugisiska huvudstaden i mars 2000, där riktlinjer och strategiska

EU-kommissionen bör fundera över lagstiftning som ett sätt att få fart på förhandlingarna om arbetsmarknads- och socialpolitik, tycker Annette Mikkelsen.

mål drogs upp. Varje år görs en avstämning – eller Financial Action Plan (http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/finances/action_plan/index.htm) – av hur arbetet fortskrider. Och varje år kommer parlamentet och arbetsmarknadens parter med egna kommentarer till denna rapport.

Annette Mikkelsen framhöll några punkter där man från fackligt håll är speciellt kritisk till kommissionens senaste rapport.

På ett allmänt plan handlar det om att man i högre grad vill att arbetsmarknadsparterna involveras i processen och att de sociala frågorna ska integreras i andra politikområden.

Mer konkret kräver facket att kommissionen tar initiativ i frågan om rätten till stridsåtgärder över gränserna. Man begär också att den pågående översynen av direktivet om företagsråd (se artikel på nästa sida) ska ske skyndsamt.

Förhållning

En annan fråga där det går trögt är kompetensutveckling och livslångt lärande.

Både Europaparlamentet och Europafacket kritiserar arbetsgivarna för att inte vilja medverka aktivt för att uppnå

Lissabonprocessens mål. Därför vill man få till stånd åtgärder som gör det svårare för arbetsgivarna att förhålla processen.

– Vi kräver att kommissionen tar initiativ till lagstiftning om parternas förhandlingar inte leder till resultat inom en förutbestämd tidsfrist, sade Annette Mikkelsen.

Regler för företagsuppköp segsliten fråga Tyska lobbyister fällde

I cirka 30 år har EU arbetat med ett direktiv som ska reglera uppköp av företag genom offentliga uppköps-erbjudanden på aktiemarknaden. Det låter inte särskilt upphetsande, men när den svenske förhandlaren Rolf Skog från justitiedepartementet berättade om turerna på NFU-kursen utvecklades det till en riktig rysare, där till sist den tyska bilindustris lobbyister stod som segrare.

– Den avgörande omröstningen i parlamentet slutade 273-273. Det har aldrig hänt förut. Det saknades en röst. Nu gick i allt i graven och man fick börja om från början igen, berättade Rolf Skog.

Det så kallade takeover-direktivet, som det heter med EU-terminologi, har utvecklats till något av en symbolfråga för EU-kommissionen. Vad det handlar om är alltså en reglering av bolagsrätten när en köpare lägger ett bud på samtliga aktier i ett företag i ett annat EU-land.

Detta är främst en fråga mellan köpare och säljare, men givetvis har det också stor betydelse för de anställda. Det fack-

Rolf Skog ser ingen naturlig väg för de anställda att påverka när en köpare lägger ett bud på samtliga aktier i ett företag.

liga intresset handlar om när och på vilket sätt de anställdas representanter ska komma in i processen. Det är bara i de nordiska länderna som facket har rätt till representation i bolagsstyrelserna.

Ingen naturlig väg för de anställda
– Man måste komma ihåg att det här gäller ett erbjudande till aktieägarna att sälja sina aktier. Det finns egentligen ingen naturlig väg för de anställda in i den processen, sade Rolf Skog.

I det direktivförslag som förra sommaren var snubblande nära att antas

sågs visserligen att den nye ägaren måste tillkännage sina avsikter när det gäller sysselsättning och anställningsvillkor. Men, som Rolf Skog sade, det finns inget sanktionssystem mot en köpare som förtigt sina planer på det här området.

Den stora knäckfrågan har varit styrelsens roll i det uppköpta bolaget. Enligt direktivförslaget ska styrelsen förhålla sig neutral. Den får göra ett utlåtande, men den får inte sätta in försvarsåtgärder och börja motarbeta budet i syfte att stoppa köpet.

Det var detta som den tyska bilindustrin hade så svårt att svälja.

Tyska påtryckningar

– Tysk bilindustri vill ha kvar möjligheten att försvara sig mot utländska "takeovers". Till slut ställde hela den tyska industrin upp och tryckte på, och Tyskland hoppade av Rådets gemensamma ståndpunkt, sade Rolf Skog.

Men Tyskland röstades ner både i Rådet och i den efterföljande förlikningsprocessen mellan Rådet och parlamentet. Att direktivet skulle antas var nu närmast en formalitet. Men inför den avgörande omröstningen i parlamentet i

Företagsråd succé – även i arbetsgivarens ögon

Sedan direktivet om företagsråd (European Work Councils, EWC) antogs på mitten av 1990-talet har 700 sådana avtal träffats.

De omfattar 60 procent av arbetstgarna i de berörda företagen.

– Det har blivit en riktig "success story". Man hör nästan bara positiva saker om EWC, även från arbetsgivarsidan och det är ovanligt, sade Helena Larsson, arbetsrättsexpert på kommis-

sionens direktorat för sysselsättning och sociala frågor.

Det tog 14 år att utarbeta EWC-direktivet. Det berör alla företag med minst 1 000 anställda varav minst 150 i två medlemsländer. I dessa företag ska avtal om företagsråd träffas. I avtalen ska en procedur för information och samråd med facket läggas fast. Trots att direktivet varit lyckosamt och bara lett till ett fåtal tvister pågår nu inom kommissionen en översyn av hur det har tillämpats. Det man ska se över är bland annat :

– Avtal om företagsråd har blivit en "success story", berättade Helena Larsson, även arbetsgivarna är positiva.

- tydligare definition av "information och samråd" för att se till att detta sker före beslut och är av god kvalitet,

direktiv

juli 2001 drog de tyska lobbyisterna i gång en kampanj av sällan skadat slag och förslaget fick inte majoritet.

Nu utarbetas ett nytt förslag, men hur det kommer att sluta vet ingen.

Ökat fackligt inflytande

Under tiden driver den internationella fackföreningsrörelsen på sin kant kravet på ökat inflytande vid sådana här affärer. Annette Mikkelsen berättade att UNI vill att det nya direktivet ska innehålla krav på konsekvensanalyser av hur sysselsättningen påverkas.

– Vi har sett att många fusioner och uppköp inte är ekonomiskt försvarbara på lång sikt och att de genomförs utan hänsyn till medarbetarna i företagen. Därför är ett av våra huvudargument att de anställda ska komma in tidigare i processen, sade Annette Mikkelsen från UNI-Europa.

Rolf Skog upprepade att det är svårt att åstadkomma detta, eftersom det rör sig om en affär mellan aktieägarna.

– Men det är klart att man som fackförening kan kräva mer tid för analyser och att få avge ett eget utlåtande innan bolagets styrelse tar slutgiltig ställning.

- bättre konsultationsförfarande i samband med omstruktureringar,
- rätt för fackets representant att ta in utomstående experter,
- utbildning av EWC-ledamöter,
- att skapa ett tvistelösningssystem.

Inom finanssektorn har hittills ett 60-tal EWC-avtal träffats. Med erfarenhet av dessa har UNI gjort en lista med punkter över hur man vill att direktivet ska revideras, berättade Annette Mikkelsen från UNI-Europa.

Det handlar till exempel om sådant som tidigare information i samband med omstrukturering, rätt till omförhandling efter en fusion och pengar till kontinuerlig utbildning för dem som sitter i företagsråden.

Bankanställda i EU hjältar i kampen mot penningtvätt

När det gäller kampen mot penningtvätt ses EU som något av föregångare. Och bankpersonalen är den nya tidens hjältar.

– Det var tack vare banksystemet man fick upp spåret på al-Qaida efter den elfte september, påpekade en tjänsteman i EU-kommissionen.

Efter terrorattacken har EU haft en mängd studiebesök från USA. Amerikanerna har imponerats av den europeiska lagstiftningen mot penningtvätt och vill ta efter den, berättade han.

Han är anställd vid bankavdelningen på direktoratet för inre marknad, där man nu arbetat fram ett nytt och utbyggt direktivförslag om penningtvätt.

Står över banksekretessen

Det gamla direktivet omfattar endast bankerna och riktar in sig på att identifiera kunder och misstänkta banktransaktioner. Direktivet står alltså över banksekretessen.

– Syftet är att skapa osäkerhet bland de kriminella. De ska veta att det kan vara ett misstag att göra transaktionen. Det har visat sig vara ett effektivt sätt att få dem att låta bli. Vi vet att länder som inte har denna lagstiftning har blivit översvämmade med smutsiga pengar, berättade han.

Man skiljer mellan smutsiga pengar och svarta pengar.

Smutsiga pengar kommer från brottslig verksamhet som kan döda, till exempel narkotika och terrorism. Svarta pengar handlar ”bara” om skattebrott och omfattades till en början inte av direktivet. Nu har man dock omformulerat lydelsen så att ”allvarliga brott som kan ge ett visst fängelsestraff” omfattas.

I det nya direktivförslaget utvidgas rapportskyldigheten till nya grupper, till exempel advokater, fastighetsmäklare

Av säkerhetsskäl har namn och bild på den tjänsteman som uttalar sig i artikeln tagits bort.

En avigsida med EU-ländernas framgångsrika kamp mot penningtvätt är att hot mot bankpersonal blivit vanligare.

och kasinon. Det innehåller också ett utvidgat samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheterna.

Hot allt vanligare

Men hur är det med säkerheten för de bankanställda? Sedan penningtvättsdirektivet infördes har hot mot personalen blivit allt vanligare.

– Det här är ett problem i alla medlemsländer och vi har på initiativ av UNI-Europa börjat jobba med den frågan, berättade tjänstemannen.

– Vi är mycket medvetna om problemet och kommer att föreslå skärpta åtgärder för att bemästra det. De bankanställda har bidragit till att direktivet varit effektivt. Då är det minsta man kan begära att de ska kunna göra detta utan att utsättas för hot. Vi är tacksamma för att få in era synpunkter på vilka konkreta åtgärder som kan vidtas.

Goda råd till blivande lobbyister

Var påläst och kortfattad!

Beslutsprocessen i EU kan vara mycket utdragen, men om man vill vara med och påverka gäller det att vara ute i god tid.

Det betonade Malin Öberg, som arbetat tre år i Europaparlamentet i Bryssel, när hon för NFU delade med sig av några goda råd på temat "Så blir du en bra lobbyist".

Malin Öberg arbetade som politisk sekreterare i de svenska socialdemokraternas parlamentsgrupp. Hon har nu återvänt till Sverige och ett liknande jobb i partiets riksdagsgrupp.

– Som politisk sekreterare har man stor makt att avgöra vilka som släpps in till parlamentsledamöterna. Informationsflödet är enormt och jag slängde nog 98 procent av alla brev och e-mail direkt.

Därför är en grundregel att vara tydlig och kortfattad och att visa respekt för att parlamentarikerna också har andra frågor att jobba med än dem som du själv brinner för.

Var ute i god tid

Ett annat viktigt råd är att välja en fråga där parlamentet verkligen har medbeslutanderätt. Det gäller visserligen i så mycket som 70 procent av alla EU-ärenden.

I övriga 30 procent råder samrådsförfarande, vilket ytterst betyder att Rådet (alltså regeringscheferna) kan köra över parlamentets ståndpunkt.

Att vara ute i tid är naturligtvis också av avgörande betydelse.

– Ha koll på ärendena och försök att påverka innan en fråga kommer upp till första läsningen. Kommer man i slutskedet av processen är det meningslöst att försöka påverka, sade Malin Öberg.

Var ute i god tid, gör det enkelt, se till att vara påläst och var kortfattad när du berättar om din fråga. Det är några av Malin Öbergs råd till den som vill försöka påverka Europaparlamentets ledamöter.

Men hur gör man då om man väl fått tillträde till parlamentarikerna?

– Gör det ganska enkelt. Ta en fika eller en lunch i parlamentet. Var påläst och berätta kortfattat vad det handlar om. Ta gärna med lagtexten och skriv dit ett konkret ändringsförslag.

– I många fall har parlamentarikerna nytta av lobbyister. Se till att bli en tillgång för dem, en kunskapskälla. Visa att ni är experter på det ni tar upp. Efter ett tag märker man vilka lobbyister man litar på och vill samverka med.

Malin Öberg har också rika erfarenheter av hur en dålig lobbyist beter sig. Det förekommer skrupelfria typer som bara kliver in och tränger sig fram eller kommer med olika former av hot. Andra försöker bjuda på flotta middagar, men det är parlamentarikerna rätt trötta på. Vissa går så långt som att sprida falska uppgifter via media när de inte når fram på annat sätt.

– Själv litar jag mycket mer på en organisation som företräder sina medlemmar, än på ett läkemedelsföretag som skickar ut några munviga typer.

Det handlar om att bygga upp ett förtroende, och att vara till hjälp snarare än ett problem för parlamentarikerna, sade Malin Öberg

Hearings bra metod

Annette Mikkelsen från UNI-Europa kompletterade med en annan påverkansmetod som facket och andra organisationer använder, nämligen att ordna hearings för en grupp parlamentarer för att belysa en speciell fråga. Det har UNI bland annat gjort i frågan om hur anställningsvillkor påverkas vid fusioner.

Men det är inte bara genom parlamentarikerna man kan påverka beslutsprocessen. Andra lämpliga måltavlor är ministrarna i regeringen, representationen i Bryssel ("EU-ambasaden") och olika rådsarbetsgrupper där tjänstemän från departementen deltar.